
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2013:1

Kristen människosyn

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:34, där motionärerna föreslår som ett uppdrag till kyrkostyrelsen att initiera ett samtal i Svenska kyrkans församlingar om kristen människosyn. Gudstjänstutskottet delar motionärernas syn att detta är ett grundläggande och viktigt tema för samtal. Dock menar utskottet, dels att sådana samtal redan förs i församlingarna, dels att ett sådant uppdrag inte är rätt väg att gå för att initiera ytterligare samtal. Utskottet konstaterar också att material av olika slag finns att tillgå. Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2013:34.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:34.

Motionens förslag

Motion 2013:34 av Nils Gårder och Erik Sjöstrand, Kristen människosyn

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett samtal i Svenska kyrkans församlingar om kristen människosyn.

Bakgrund

Motionen

Motionärerna beskriver som exempel tre frågeområden ”som ytterst handlar om människosyn”. De påtalar att det är viktigt att kyrkan finns med i samtal om sådana frågor och vågar ”diskutera sin människosyn även om frågorna ofta är svåra”. Med sin motion vill de initiera ”ett brett samtal om vad kristen människosyn är” och konstaterar att det är ”i församlingarna ... som frågorna och samtalet bör inledas”.

Den nationella nivån

I KsSkr 2013:1 *Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2014–2016* redogör kyrkostyrelsen bland annat för vad man ser som Svenska kyrkans uppdrag och utmaningar framöver. Under rubriker som till exempel *Socialt ansvar*, *Teknikutveckling*, *Värdegemenskap*, *Sökande efter mening*, inryms frågeställningar likt de som motionärerna presenterar.

I avsnittet *Den nationella nivåns prioriteringar* nämns bland annat satsningen *Dela tro – dela liv*, som är ett svar på kyrkomötets tidigare beslut om en särskild satsning på undervisning om kristen tro för alla åldrar.

Kyrkokansliet har i uppdrag att bedriva kyrkorelevant forskning till stöd för arbetet i stift och församlingar. Med anledning av en rapport från Statens Medicinsk-etiska råd (SMER) om assisterad befruktning uppstod under våren 2013 en debatt om surrogatmoderskap. Frågan behandlades i kyrkostyrelsen och biskopsmötet och behovet av fördjupad, intern bearbetning uttalades. Under verksamhetsåret 2013–14 anordnar kyrkokansliet en seminarieserie kring assisterad befruktning, till vilken kyrkostyrelsen och biskopsmötet inbjuds.

Ärkebiskopen inbjöd i november 2012 till mötet *Barn och unga*. Där berördes många frågeställningar kring barns och ungas livssituation utifrån aspekten kristen människosyn.

Projekt Människovärde drivs sedan 2010 av Svenska kyrkan, Svenska Kyrkans Unga och Sensus. Syftet med projektet är att rusta Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga teologiskt och metodiskt för att agera för människovärde och mot främlingsfientlighet och rasism. Inom projektet har antologin *Där främlingskapet bryts kan en ny värld bryta fram* och metodmaterialet *Paulus brev till svenskarna* tagits fram. Under 2013 genomförs utbildningar runt om i landet. Projektet kommer att utvärderas i början av 2014.

I anslutning till kyrkomötets behandling av samlevnadsfrågorna fick Teologiska kommittén i uppdrag att ta fram dokumentet *Homosexuella i kyrkan – ett samtalsdokument för Svenska kyrkan*, som ett stöd för fördjupande samtal i församlingarna. Dokumentet lades fram i kyrkostyrelsens skrivelse, KsSkr 2002:5, *Kyrkan och homosexualiteten* till kyrkomötet 2002. I KsSkr 2005:9 *Samlevnadsfrågor* återrapporterades den samtalsprocess som initierades genom kyrkomötets beslut 2002.

För närvarande arbetar Teologiska kommittén bland annat med uppdraget att bearbeta frågor kring synd, skuld och förlåtelse, vilket också kommer att resultera i en bok.

Församlingarna

I församlingarnas verksamheter behandlas kristen människosyn och dess konsekvenser på olika sätt för grupper i alla åldrar.

Konfirmandriktlinjerna fastslår att de generella målen för konfirmandarbetet är att visa på Svenska kyrkans tro och liv genom att erbjuda konfirmanderna bland annat ”kunskap om och erfarenhet av att kristen tro och kyrkans liv handlar om de livsfrågor vi människor bär på” samt ”möjlighet att gestalta kyrkans budskap och närvaro i samhället och i världen”.

Sveriges Kristna Råd

Kyrkorna inom Sveriges Kristna Råd (SKR) har lyft fram två huvudområden för verksamheten, *Ekumenisk teologi* och *Ekumenisk diakoni/kyrka – samhälle*. Inom det senare området bearbetas frågor i anslutning till det tema som motionen berör. Det sker genom projekt, praktisk samordning av kyrkornas engagemang i skilda frågor, framtagande av rapporter och litteratur etc. I början av 2013 lanserades skriften *Värna den jord som Gud älskar*, där frågor om global utveckling och global rättvisa bearbetas utifrån olika teologiska traditioner. Diakonins månad 2013 har temat *Hållbart liv* och handlar om socialt arbete på Kristi uppdrag. Till detta finns ett inspirationsmaterial med samma rubrik.

Runt om i världen, i kyrkor, samhällsinstitutioner, gemenskaper av alla slag ställs och bearbetas frågor om människosyn och människovärde.

Bland de sammanhang där Svenska kyrkan är delaktig kan nämnas Lutherska världsförbundet, som under rubriken *Global Advocacy Priorities* nämner bland annat religionsfrihet, flyktingar, jämställdhet, klimat och ekonomisk rättvisa. LVF har deltagit i en dialog med UNHCR (FN:s flyktingkommissariat) som resulterat i en rekommendation om en uppförandekod för religiösa ledare i relation till flyktingar, *Welcoming the stranger – Affirmations for faith leaders*.

Kyrkornas världsråd arbetar på motsvarande sätt inom sex olika programområden, som alla också innehåller dimensioner av människosynsfrågor.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:34.

Det är inför Gud som vi är de vi verkligen är. Gud ser djupt. Och Gud har gett varje människa samma värde, ett värde i sig, faktiskt oberoende av nytthet och duglighet. Människan är helig. Hon har värde i sig.

...

Men sådana här uppfattningar – tål de konfrontation med en tuff värld? Tål de konfrontation med kamp om mat, mark, jobb, heder, när människorna blir fler och klimatet förändras? Tål de konfrontation med ideologier som vill inskräpa i oss att det faktiskt är skillnad mellan människor, att var och en ska hålla sig kvar på sin plats, att vi inte kan dela, att vi måste tänka på oss själva i första hand och sträva efter att vara eniga i allt i vår egen grupp?

Ärkebiskopens inledningsanförande vid kyrkomötet 2013 handlade om människosyn och människovärde, och i vilken mån kyrkan och specifikt Svenska kyrkan har ett särskilt ansvar därvidlag. "Om inte vi ger skäl för människors värde och värdighet utifrån Jesu liv, vem gör det då?"

Viktiga samtal

Gudstjänstutskottet konstaterar att motionärerna pekar på ett mycket viktigt, grundläggande och mångfacetterat, tema för samtal. Ämnesområdet kristen människosyn rymmer många delfrågor och kan anknytas till olika frågeområden. Det handlar om övergripande, principiella ställningstaganden, men också om avvägningar och beslut i konkreta situationer.

I kristen tro handlar människosyn om vad en människa är, hur människa och Gud relaterar till varandra och vad den kristna tron får för konsekvenser. Samtal om människosyn gäller mer än frågor om etik och etiska bedömningar. Det handlar i grunden om att dela tro och dela liv.

Samtal i församlingarna

Samtal och bearbetning av människosynsfrågorna behöver ske, och sker, på olika sätt i församlingarna och i många andra sammanhang. I de vardagliga mötena, i samband med kyrkliga handlingar och i samtalsgrupper, för att nämna några exempel, berörs sådana frågor. När särskilda situationer uppstår eller ojämlika förhållanden uppmärksammas, då frågor om människosyn och människovärde

ställs på sin spets, kan församlingen dock behöva stöd såväl för att kunna hantera den praktiska situationen som för att förstå innebörden i det som händer.

Den nationella nivån

Gudstjänstutskottet menar att motionärernas förslag om ett uppdrag till kyrkostyrelsen, att initiera samtal i församlingarna, inte är rätt väg att gå. Många projekt och andra uppdrag som handläggs på nationell nivå har sådant innehåll att det kan ge inspiration till samtal i församlingarna, inte minst satsningen *Dela tro – dela liv*. Att ge ytterligare uppdrag som ytterst sett handlar om verksamhet som ska komma till stånd i församlingarna riskerar att endast upplevas som en pålaga, i stället för den inspiration som motionärerna hoppas på.

Utskottet menar dock att stöd och inspiration, till exempel i form av pedagogiskt och metodiskt genomarbetade samtalsunderlag, kan vara till stor nytta i församlingarna. I bakgrundsbeskrivningen nämns en del av sådana material som redan finns. Det finns också många aktörer som deltar och bidrar till viktiga samtal av den karaktär motionen efterfrågar. Att frågorna är svåra ska inte leda till att de undviks. Enkla svar finns sällan, men öppna och ärliga samtal bidrar till möjligheten att leva med frågorna.

Gudstjänstutskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2013:34.

Uppsala den 26 september 2013

På Gudstjänstutskottets vägnar

Christina Eriksson, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Christina Eriksson, ordförande, Sofija Pedersen Videke, Nanna Tranströmer, Johan Blix, Maria Johansson Berg, Hans Ulfvebrand, Johan Lothigius, Anna-Sara Walldén, Sonja Grunselius, Fredrik Nilsson, Ola Isacson, Alve Svensson, Margareta Viklund, Christina Holmgren och Bengt Inghammar.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Marie Nielsén, Britt-Marie Danestig, Ingegerd Flock Andersson, Katarina Ramnerö Ödestad, Astor Karlsson, Birgit Ahlström, Mikael Mogren, Torvald Johansson och Gerd Gabrielsson.

Biskop Ragnar Persenius har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag delar utskottets uppfattning i stort, men känner oro över att samhället har liten kulturell beredskap för att hantera konsekvenserna av den snabbt ökande kunskapen och utvecklingen inom genetiken och reproduktionstekniken.

Flera av de frågor som motionärerna ställer omfattas visserligen av den utredning som regeringen nyligen tillsatt. Men dessa och andra aktuella medicinetiska frågor är komplexa till sin natur och berör livets innersta kärna, vår existens.

Jag menar därför att det finns ett fortsatt behov av en fördjupad, intern bearbetning inom Svenska kyrkan. Jag ser därför gärna att motion 2013:34 bifalls.

Britt-Marie Danestig